ئەو؛ سەماپێکەری هزری من

هۆشەنگ دارا
(هەڵەبجەی شەهید)

هەژدە ساڵان بووم کە هەموو حەزو ویست و ئامانج و ئارەزووەکانی خۆم لە ڕەگەزی بەرامبەردا بەدی دەکردو من پارچەیەک بووم لە هیچ و بەدوای بوون بەشتی خۆمدا دەگەڕام و لەو ژیانە پڕ لە ئاشووبەمدا بەدوای داڵدەیەکدا وێڵ ببووم تا خۆمی پێدا هەڵبواسم و خۆم لەو قەیرانە هزری و ڕۆحی و ئاکارەییەی کە هەمە و گرفتاریم، ڕزگار بکەم.

بیرکردنەوەی بەردەوام و تەنیایی و گۆشەگیری و پرس و ڕاوەرگرتنی ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆم لەسەر مەسەلە تایبەتییەکان لە خەڵکانی دەوروبەر گەیاندمیانە ئەو باوەڕەی کە دەبێ بۆ خۆ کامڵ کردن ببمە کەسێکی عاشق و بەوەش من دەبمە ئەوەی کە خۆم دەمەوێت و لەشەڕی (ئەوەی کە هەم) و (ئەوەی کە دەمەوێ ببم) دەرباز ببم. (١)

یەکەم هەنگاو کە گرتمە بەر ئەوەبوو کە چاوەکانم ڕاسپارد تاوەکو کەسێکم بۆ بدۆزنەوە کە لەگەڵ حەزو جەستەمدا بگونجێت، چاوەکانم وێنەی کەسێکیان بەدیاری هێنایە ناو ئەم دڵە بچکۆلەیەمەوەو ئەمەش سەرەتای نەهامەتیەکانم بوو کە دەبووایە سەرەتای دەرباز بوونم بووایە لە بگرەو بەردەو ململانێیە دەروونییەکانم، چونکە من کەوتمە داوی کەسێکەوە کە تەنها حەزم لێ دەکردو تەنها جەستەشمان بۆ یەک گونجاو بوو. منێکی تامەزرۆ کە تەنانەت نەشم دەتوانی لە سەرپێی خۆم و بۆخۆم ڕاوەستم و هەردەم چاوم لە دەستی باوکم و کاکم بوو و بەدزی ماڵەوەو مام و خاڵمەوە جگەرەم دەکێشا، منێک کە تەنانەت جارێکیش دەست نەنراوە بە ڕوومەوەو شکستێکم بە چاوی خۆم نەدیوەو لە شەڕێکیشدا بەشدار نەبووم، منێک کە بەرگەی دووری

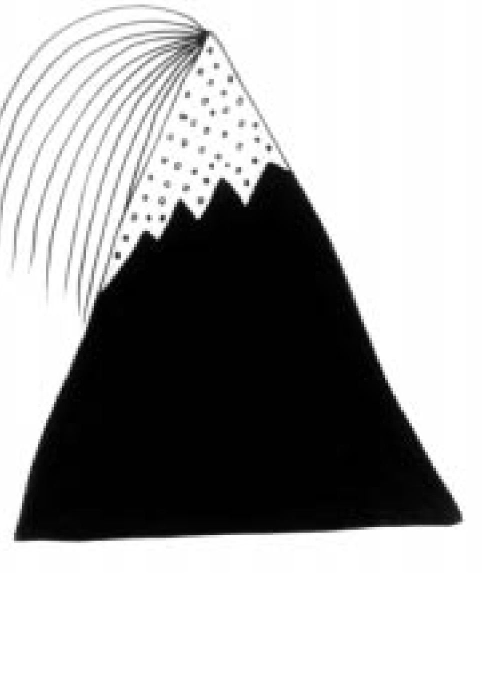

دایکم ناگرم و شەوێکیش نەبووە کە لەماڵەوەی خۆمان نەنووستبم و جارێکیش نەبووە کە توانیبێتم لە پاش بانگی ئێواران بە چارەکێکیش بێت درەنگ بگەڕێمەوە، منێک بەم هەموو کەمی و لاوازییەوە کەوتمە داوی کچێکەوە کە تێر لە عەشق و تێر لە سێکس، پایەدار کە پاڵی داوە بە پایەی مێردو منداڵییەوە سەربەخۆ لە باوک و براو ئازاد لە کۆمەڵگا تەنها لەبەرئەوەی کە شووی کردووە، کچێک کە ئاوێک نەماوەو ئەم لێی نەپەڕیبێتەوە، میوەیەک نەماوە ئەم تامی نەکردبێت، شەڕێک نەماوە ئەم نەیکردبێ و ئەوەندەش شکستی پێ دراوە کە فێری شکست پێدان بووە. (٢)

یەکەمین جار کە بینیم شێتانە عاشقی بووم، چونکە من تەنها بیرم لە حەزو جەستە دەکردەوەو دواتریش کە ڕاستییەکانم بۆ ڕوون بووەوەو بیرم لە چەند پێوەرو مەرجێکی دی وەک تەمەن و واقیعی کۆمەڵایەتی و... دەکردەوە دەمزانی کە لەم هەڵبژاردنەشمدا بەهەڵەدا چووم، بەڵام ئەسەف کە من تازە گرفتاری چاوو برۆیەک بووم و ئیدی پێم تەرک ناکرێ و لەبیرم ناچێتەوەو ئیتر من هەموو شتێکم لەوەوە دەبینی، کە دەستی دەبرد بۆ لەچکەکەی چاکی بکات، وام دەزانی کە باس لە خۆشەویستی خۆیم بۆ دەکات، کە تووڕە دەبوو لە منداڵەکانی، وام دەبینی کە دەڵێ: من تەڵاق وەردەگرم، کاتێک کە بەئەخمەوە سەیری دەکردم، دەمگوت: لەبەرئەوە وا دەکات کە خەڵک پێمان نەزانێت، تا ڕۆژێک لەتاو خۆ خواردنەوەم پەنام بردە بەر هاوڕێیەکم کە خوێندکاری زانکۆ بوو تا نامەیەکم بۆ بنووسێت و داوای لێ بکات کە ئەو ڕازی بێت کە من قسەی بۆ بکەم، چونکە خۆم جورئەتی ئەوەم نەدەکرد کە بڕۆم و قسە بکەم لەبەرئەوەی گەر دڵمی بشکاندایە، چونکە تا ئێستا بێ خاتر نەکرابووم، ئەوا پێ دەچوو بڕیارێکی جەهەنەمیم بدایە وەک ئەوەی کە وەک کچە بێ ئیرادە ژێردەستەکان گڕم لەخۆم بەردایە، یان وەک کوڕە سەرسەرییەکان سەری خۆم هەڵگرتایە بەرەو ناشوێن. (٣)

ئەو هاوڕێیەم نامەیەکی بۆ نووسیم بۆ ئەوەی کە بیدەمە دەستی، من بەر لەوەی نامەکە بگەیەنم، خوێندمەوە، بەڵام ئەوکات دەمگوت کە زۆر جوانە! و لە ڕاستیشدا ئەمە درۆیەک بوو کە من لەگەڵ خۆم و لەگەڵ ئەودا کردم و هەستیشم دەکرد کە ئەو کوڕە بەوەی کە لە زانکۆ دەخوێنێت و لەبەر ئەوەش کە من لە وشەکان و ماناکان تێناگەم، پێ دەچێ نامەیەکی بەهێزو بەواتا بووبێت، بەڵام ئەمەش کە من ئێستا دەیڵێم زۆر پێچەوانەی ئەو چەند ساڵەی بەر لە ئێستایە، چونکە من هەرگیز ئامادەیی ئەوەم تێدا نەبوو کە دان بەهەڵەیەکی خۆمدا بنێم، یان ڕاستگۆیانە تر بڵێم من هەموو شتێکی خۆمم بەڕاست دەزانی، ناچاریش وای لێکردم کە باوەڕ بەو نامەیە بهێنم، هەر چۆنێک بێت نامەکەم وەکو خۆی و بەبێ ئەوەی کە بیخەمە سەر پەڕەیەکی ڕەنگاو ڕەنگ یان وێنەی گوڵێک یاخود دڵ و تیرێکی لەسەر بنەخشێنم (کە لەڕاستیدا دەمویست ئەمە بکەم بەڵام هاوڕێکەم ڕێگەی ئەمەی پێ نەدام) بە هەزاران ترس و شەرم و پلان و فرت و فێڵەوە گەیاندمە دەستی ئەو، گەڕامەوە بۆ ماڵ و کەوتم بەسەر ڕووداو و چاوەڕێی ئەوەم دەکرد کە ئەویش وەڵامم لێ بگێڕێتەوە، پاش چەند ڕۆژێک لە چاوەڕوانی و خۆشاردنەوەو گۆشەگیری و تەنیایی و دەست و پەنجە گەرم کردن لەگەڵ جگەرەو جارو باریش لەگەڵ ڤۆدگادا، سەرئەنجام ڕۆژێک بە بەردەرگای ماڵیاندا تێپەڕیم و بەڕێکەوت لەبەردەرگابوو و سەیرێکی کردم وبەدنیایەک ئەگەرو گومانەوە لێم ڕوانی و وەستام، داوای لێ کردم بچمە ژوورەوە، ڕۆحێکی تازە کرایەوە بە بەرمدا، چونکە ئەمە مانای وایە کە ئەو نامەیە هێندە کاری تێکردووە کە ئەو ئێستاکە خۆی ڕازی بووە بەمن و هەر خۆیشی بانگم دەکاتە ژوورەوە، بەڵێ! من دەزانم کە منداڵەکانی لە قوتابخانەن و مێردەکەشی لەسەفەری ئێرانە، ئەو ئێستا من دەباتە ژوورەوەو ئەمەش کاریگەری نامەکەو دووری مێردەکەی و چۆڵی ماڵەکەیەتی و ئەو ئێستا پێویستی بەنازو ماچ و سێکس هەیە و منیش ئەو کەسە شیاوەم کە ئەو هەڵی بژاردووم بۆ ئەوەی لەسەر جێگای نووستنەکەی من لەبری مێردەکەی ڕابکشێم و پێکەوەو بەڕووتی و بەبێ ترس و شەرم دەست بەدەست بازی و تێک ئاڵاوی و سێکس دەکەین و ئەو، ئەو کەسەی کە من بە باڵاترینی مرۆڤەکانی دەزانم، ئێستا جەستەی خۆی و شەرەفی خۆی دەبەخشێتە من و منیش دەگەمە ئۆرگازمی جەستەیی و ڕۆحی و دەبمە بەختەوەرترین کوڕ لەسەر ئەم زەویەی خودا، ئەو منی بردە ژوورەوەو بەڵام بەپێچەوانەی هەموو جارێکی بینینیەوە شەرم لە ترس زیاتربوو و زوو زوو بەبەر خۆمەوەو لە دڵی خۆمدا غیرەتم دەکرد بەبەر خۆمداو دەمگوت: (من ڕێبوارێکی تینوو؛ کە گەشتبمە سەر کانیاوەکە بۆ لێی نەخۆمەوە)، ژنە جوانە بەهەیکەلەکە لەسەر کورسییەک دای نیشاندم و جامێک ئاوی ساردی لەبەردەممدا داناو خۆشی لەبەرامبەرمەوە دانیشت.

ئەو بەپێچەوانەی جارانەوە جلەکانی تاریکتر بوون و لە

دڵی خۆمدا دەمگوت: «کوا ماکسیە سوورەکەت؟ بۆ دەشاریتەوە سنگە سپی و ڕشووتەکەت؟ ئەی مەمکەکانت بۆ وەکو جاران بەرزو قوت نین؟» هەستم کرد کە ئەو جاران و لە دوورەوە جوانتر بوو نەک ئێستاو لە نزیکەوە واشم هەست دەکرد کە زەردەخەنە بەردەوامەکەی سەر لێویشی بۆتە قوربانی سەفەری مێردەکەی و بێ بەشی سێکسی یاخود دەکرێ ئەمەش فرت و فێڵ و مەکرێک بێت لەو مەکرانەی کە ژنان لەژێر لەچەکەکانیاندا دەیشارنەوە، پاش ئەوەی بەگەرمی بەخێرهاتنی کردم، ڕووی تێکردم و پرسی:

* ئەو نامەیە خۆت نووسی بووت؟

– بەڵێ بەڵێ! دەتوانم لەوەش باشتر بنووسم.

* باشە! ئێستا دەزانم کە خۆت نووسیوتە یان نا؟ جوان گوێم لێ بگرە!

– (لەشەرمانا سەرم داخست و بەم دەستم ئەویان و بەو دەستم، ئەمیانم دەگوشی) من ئامادەم فەرموو.

* تارمایی هەموو شتێک، هەموو کات جوانتر یان ناشیرینتر دەبێت لە واقیعی خودی شتەکان، واوەیلا بۆ کەسێک لەسەر تارماییەکان بڕیار دەدات و ئەسەف بۆ کەسێک کار بۆ تارماییەکان دەکات و بەچاویلکەی غەریزەکانییەوە لەشتەکان دەڕوانێت و عەقڵی خۆی دەکاتە قوربانی ئۆرگازمێکی جەسەدی، پووچگەرایی خۆی لەموقەدەساتی کەسانی تر لەلا جوانترەو زۆر جاریش گیرۆدەی جوانی، یان ناشیرینی کەسێک دەبێت و ئیدی خۆی لەدەست دەدات و ئەویش دەکاتە خوداوەندی سەر ڕووی زەوی و لە دایکێک کە ژانی زانی پێوە بینیوە لەلا ئازیزتر دەبێت و بەبێ ئەوەی بیر بکاتەوە بڕیار دەدات، باران لەسەر بانە ڕازاوەکانەوە دێتە خوارەوە و شەهوەتیش لە عەقڵە پووچەکانەوە(٤) عەشقیش لە عاتفەیەکی بێ باکگراوەندی وەهاوە هەڵدەقوڵێ کە هەموو خراپیەکانی کەسێک دەکاتەوە سفرو ئەم پاساو بۆ ناشیرینیەکانی ئەو دێنێتەوەو سوێندێک کە لەگەڵ خۆی خواردوویەتی دەیباتە سەرو سوێندی شتێک دەخوات بەخودا کە خودا خۆی بەمە ڕازی نابێت و کار بۆ خودێک دەکات کە لە ئاسوودەیی لاویەوە دەیخاتە نێوان گێژاوی نەهامەتی کەسێکەوە کە خۆی بۆ ئەو دەوێت و ئەویشی بۆ خۆ دەوێت.

کارەساتەکە کەسێک بێت و ڕۆشتوو، ئێستاو هاتووی خۆی بکاتە قوربانی کەسێک کە لەخۆی نەچێت، جێگەی مەخابنە کەسێک بێت و دەستی تەوقە بۆ کەسێک بەرێت کە لەبەرەی شەڕی ئەهریمەنەکاندا دەستەکانی بڕابنەوە، ئابڕوو چوونە بۆ ویژدانێک کە ئاسوودە بێت بەوەی کە ئاسوودەیی ئەوانی دی بشێوێنێ و پێکەنینی خۆی لەسەر حسابی گریانی ئەوانی دی دەستەبەر بکات و بەدبەخت کەسێکە بەکەمتر لەوەی کە هەیە سەیری خۆی دەکات و بەدبەختتر کەسێکە بەزیاتر لەوەی کە هەیە سەیری خۆی دەکات و بەجەوهەرێکی پاکەوە بوونێکی خراپ بەدی بێنێت و بەرەو ئاقارێکی نادروست بە ئایدیاو باوەڕێکی نادروستەوە هەنگاو دەنێ، مرۆڤ دەبێ خاوەن حەزێکی ڕەواو و ئارەزوویەکی مەنتیقی و غەیرە مەحاڵ و ڕقێکی پیرۆز بێت؛ شەڕ بکات، شەڕی سپی و خودی خۆشی نەکاتە سەرچاوەی بەخشینی شەرعیەت و مەنتیق و پیرۆزی و سپێتی و پاکێتی شتەکان؛ گەردوون خاوەن یاسایەکی ئەخلاقی و ڕێسایەکی گشتی وەهایە کە پێوەندی بەکات و کەس و شوێنەوە نییە و تۆ دەبێ لەم گەردووونەدا خۆت بدۆزیتەوە و دواتر خۆت بناسیت، دواجار بەدۆزینەوەو ناسینی خۆت و یاساو ڕێسا گەردوونییە ئەخلاقییەکان، خۆت بناسێنیت و بڕیاری خۆت بدەی بۆ هەر شەڕ و ئاشتییەک و لە بیری نەچێ ژیان کۆمەڵە هەلێکە کە قەدەر دەیانڕەخسێنێت و تۆی مرۆڤیش دەبێ بیانقۆزیتەوەو ژیان شەڕ کردن و ململانێیەکی بەردەوامە لەگەڵ مومتەلەکاتی مومکین، نەک مەحاڵ و موتڵەق، شەڕ کردنیش بەدەست بەتاڵی و لەگەڵ ئەزەلدا خۆ کوشتنە.(٥)

خۆ کوشتنیش هەڵاتنەو هەڵاتنیش دۆڕانەو دۆڕانیش بەشی تۆ نییەو هەڵگرتنی بەردی گەورەش نیشانەی نەهاویشتنیەتی(٦) ئەمەش مانای درۆکردنە لەگەڵ خۆت و لەگەڵ من و لەگەڵ خوداو ئەو درۆیەش لە تێنەگشتنەوە سەرچاوە دەگرێ، بۆیە دەبێ بەسەر هیچدا نەگرین، بەهیچ پێ نەکەنین، ڕقمان لەهیچ نەبێتەوە؛ بەڵکو تێبگەین.(٧)

تۆ مرۆڤیت و مرۆڤیش مەزنە؛ مەزنتر لەوەی کە شەڕی ئەم ژیانەی پێ نەکرێت؛ زانایت، زاناتر لەوەی کە بکەویتە داوی تەڵەکانی خۆتەوەو ڕاستە کە ئاستەمە ژیان، بەڵام ئاستەمترە مردن، تۆش نەک هەر دەتوانی کەواز لە کۆمەڵە شتێک بهێنیت و دوورکەویتەوە، بەڵکو دەشتوانی لە کۆمەڵە شت و کەسی دی نزیک بکەویتەوە و ئەمەش تەنها لەبەر ئەوەیە کە تۆ مرۆڤیت و مرۆڤیش خاوەن ویست و ئیرادەی ئازادی خۆیەتی و تۆش گەورەتری لەوەی کە لەبەرامبەر هەموو شتێکدا بە چۆکدا بێیت و بچووکتریشی لەوەی کە بتوانیت لە بەرامبەر هەموو شتێکدا ڕاوەستیت و تەنها دەبێ لەبەرامبەر شتە

ڕاوەستاوەکاندا ڕاوەستیت و لەگەڵ ئەوەشدا زەوی پتر لەوەی کە پێویستە بۆ تۆ خڕە.(٨) گەردوونیش تەنها کار بۆ تۆ ناکات و تۆش تاقانەی ئەم زەوییە نیت و بەفر بوونی بەفر، بەسپی بوونییەوەیەتی و بوونی هاوشێوەی جەوهەری تۆش بەخودبوونتەوە بەندەو بۆیە خۆت بە!

– سوپاس! ڕێگەم بدە بڕۆم!

* ئەی بڕیاری چی دەدەیت؟

– دەبێ بیر بکەمەوەو تێ بگەم، پاشان بڕیارێک بدەم کە لە داوای ئەسپێکی باڵدار نەچێت.

* دەتوانی بڕۆی.

لە جێی خۆم هەستام و سەرم داخست و هاتمە دەرێ (ئارەقەی شەرم و ترس و تەریقبوونەوەم هەموو لەشمی گەرم و تەڕ داهێنابوو هەستم بەتێپەڕینم دەکرد بەسەر قۆناغێکی گەورەی وەهادا کە لە ئاست تەمەن و تەجروبەم بەرزتر بێت) و کەوتمە ڕێ و بەرەو باخچەی گشتی و لەسووچێکی تەنیاییدا تەنیا دانیشتم و ئەوسا تێگەیشتم کە عەشق سەختترە لە جەنگ، سەختترە لە خەیاڵ، سەختترە لە گۆرانی وتن لە ژوورەکانی مردنداو(٩) چەندە عاشق بم ئەوەندە گومڕام.(١٠)

پەراوێزەکان:

(١) لە نووسینەکانی فەیلەسووفی مەزنی هیند (کریشنا مورتی) لە کتێبی (چاکەو خراپە)یدا وەرگیراوە.

(٢) لە پەندو وتە مێژووییەکانی گەورە ئەفسەری سەربازی فەرەنسا (ناپلیۆن بۆناپارت) وەرگیراوە.

(٣) (ناشوێن) چەمکێکە گەورە ڕووناکبیر و شاعیری کورد (بەختیار عەلی) بەکاری بردووە لە نووسینەکانیدا.

(٤) فەیلەسووفێک.

(٥) بیرو ڕای (پێشەوا قازی محەممەد)ە لە کۆتایی ساڵی (١٩٤٦)دا کاتێک کۆمارەکەی کەوتە مەترسی لەناو بردنەوە.

(٦) پەندێکی پێشینانی کوردە.

(٧) وتەیەکی بەناوبانگی فەیلەسووفی گەورە (سپینۆزا)یە.

(٨) وتەی فەیلەسووفی ئەڵمانی (نیچە)یە لە (وەهای گوت زەردەشت)دا بەکاری بردووە.

(٩) بەیتێکە لە قەسیدەی عەشقی شاعیر (بەختیار عەلی).

(١٠) بەیتێکە لە قەسیدەیەکی شاعیر (کەژاڵ ئەحمەد) لە کتێبی (قاوەیەک لەگەڵ ئەودا).